

VIJFHEERENLANDEN

Samen verder bouwen!

aan leefbare en bereikbare kernen
aan nieuwbouw naar behoefte
aan saamhorigheid
aan meedoen voor iedereen
aan ons mooie landschap
aan veiligheid

aan een toekomst voor onze kinderen

Inhoud

Inleiding	3
1. Een sterke samenleving	5
Wonen: ruim baan voor starters, eenpersoonshuishoudens, doorstromers en senioren	5
Ontmoeten	5
Een veilige, schone en plezierige wijk!.....	6
Kwaliteit van de woonomgeving.....	6
Investeren in goede en veilige bereikbaarheid	6
Goed openbaar vervoer	7
Levendigheid en saamhorigheid: voor een sterk en vitaal verenigingsleven	7
Onderwijs en kennis	7
Kunst, cultuur en recreatie	7
2. Zorg voor elkaar, iedereen doet mee	9
Zorg dichtbij	9
Steun voor wie een ander helpt	9
Armoede, schulden en dakloosheid voorkomen	9
Jongeren moeten kansen krijgen	9
Jeugdhulp	10
Iedereen moet mee kunnen doen	10
Meer aandacht en zorg voor onze ouderen	10
Geestelijke gezondheidszorg.....	10
Inzetten op preventie: gezond leven, sporten en bewegen	11
Participatie en inburgering	11
Inclusiviteit en anti-discriminatie	11
3. Een eerlijke en duurzame economie	12
Lokaal ondernemerschap en lokale ondersteuning	12
Minder leegstand in winkelstraten.....	12
Werkgelegenheid.....	13
Arbeidsmigranten.....	13
Landbouw	13
Klimaatdoelstellingen	13
Betaalbaar, behapbaar en met draagvlak	13
Energieopwekking en infrastructuur.....	13
Circulaire economie	14
Duurzaamheid faciliteren	14
Duurzaam inkopen.....	14
Afvalbeleid	15
4. Een dienstbare en beschermende overheid	16
Samenleving aan zet	16
Right to Challenge	16
Veiligheid.....	16
Dienstverlening.....	17
Cultureel erfgoed	17
Gezonde gemeentefinanciën	17

Inleiding

Het CDA is een brede christendemocratische volkspartij. De betrokkenheid van mensen bij hun stad, hun dorp, hun school, hun buurt, hun kerk, hun bedrijf of hun sportvereniging is het draagvlak voor de leefbaarheid in een stad of dorp.

Voor ons begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. De overheid geeft alle mensen en organisaties het vertrouwen dat ze doen wat ze kunnen doen. De inwoner gunt de overheid de ruimte om te doen wat ze moet doen. In de hulp van de overheid moet de menselijke maat (weer) zichtbaar en voelbaar worden gemaakt.

Vanuit het besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigenbelang en onze eigen tijd. We beschermen wat van waarde is. Om een betere samenleving achter te laten voor de komende generatie.

De afgelopen 3 jaar is dit ook onze inspiratie geweest om te werken aan de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Wij zijn trots op wat er ondertussen allemaal is bereikt:

- Het beschikbaar stellen van jaarlijks 1 miljoen Euro om burgerinitiatieven mogelijk te maken.
- De woonvisie en de woningbouwmonitor.
- Het op gang brengen van meer burgerparticipatie en het initiatiefrecht voor 16-jarigen.
- De sociale kaart, het armoedecongres en het armoedepact. Dit heeft geleid tot een actieplan armoede en schulden.
- Vrijwilligers- en mantelzorgwaardering en de vrijwilligersverzekering.
- Maatschappelijke stages en de maatschappelijke diensttijd.
- Het jeugdlintje.
- Extra taallessen voor jongeren.
- De basis van de nieuwe gemeente is op orde gebracht.
- Voor het bereiken van de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties (Global Goals) wordt een platform opgericht.

Aan de onderstaande punten wordt wel gewerkt, maar er is naar onze mening nog onvoldoende resultaat bereikt. Wij zullen ons daar de komende periode wederom sterk voor maken.

- De woningbouw is nog onvoldoende. De grote projecten in Broekgraaf en Hoef en Haag lopen goed, maar voor de dorpen is er te weinig voortgang geboekt. De goede voorbeelden van cpo (collectief particulier opdrachtgeverschap) projecten zoals de Knarrenhof in Leerdam, het beschermen van goedkope huur en koop voor de eigen inwoners en de dorpsplannen verdienen navolging.
- Er zijn nog steeds verkeersknelpunten niet opgelost, vooral bij een aantal dorpen zoals Nieuwland en Lexmond.
- Het principe van Right to Challenge moet nog uitgewerkt worden.

De komende 4 jaar willen wij samen met u verder bouwen aan onze mooie gemeente Vijfheerenlanden. Dit doen we niet alleen in de raadszaal, maar vooral met onze voeten in de samenleving. Wij zijn o.a. aanwezig in de wijken, bij schoonmaakdagen, bij NL Doet en complimentendag. Met ons "Groene Hart" zijn wij in alle kernen geweest. De punten die daarbij zijn aangedragen, hebben we ook betrokken bij het opstellen van dit verkiezingsprogramma.

In de volgende hoofdstukken staat beschreven welke keuzes wij willen maken voor de toekomst van Vijfheerenlanden. We realiseren ons dat het takenpakket van de gemeente en de complexiteit aan samenwerkingsverbanden het steeds lastiger maakt om tot een afgewogen besluitvorming te komen. Door decentralisaties is het takenpakket enorm uitgebreid en verzaard, zeker in het sociale domein. Tegelijkertijd zal dat takenpakket de komende jaren alleen maar verder toenemen, denk aan onderwerpen als de Omgevingswet, energietransitie, wonen en ruimtelijke ordening. Tegelijkertijd staan daar niet altijd de passende (financiële) middelen tegenover. Dit vraagt telkens om een zorgvuldige afweging van de te maken keuzes. We zoeken daarbij naar nieuwe vormen van samenwerking en bestuur, die passen bij een nieuwe tijd, maar die altijd mensen centraal stelt. Wij gaan voor een overheid die vertrouwen uitstraalt, daarvoor handelt en denkt in kansen: toekomstgericht!

Onze inspiratie: 4 kernwaarden CDA

Wij laten ons inspireren door de 4 kernwaarden van het CDA. Die zijn bij het ontstaan van de partij vastgesteld en nog altijd actueel.

Gespreide verantwoordelijkheid

Gespreide verantwoordelijkheid heeft betrekking op de verhouding tussen de burger en de overheid. De overheid moet haar inwoners de ruimte geven om zich alleen of in verenigingsverband te ontplooiën (werk, gezin, kerken, scholen en verenigingen). Dit betekent dat inwoners ook hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. De overheid faciliteert.

Solidariteit

Onder solidariteit verstaan we: omzien naar elkaar en de bereidheid om de consequenties daarvan te dragen. De inwoners staan samen met de maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven voor elkaar klaar. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

Rentmeesterschap

Rentmeesterschap betekent dat inwoners en overheid zorgvuldig met de omgeving om moeten gaan. Dit houdt in dat er keuzes worden gemaakt die ook voor de lange termijn verstandig zijn. We willen de rekening niet doorschuiven naar volgende generaties. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. We hebben de natuur en de cultuur geërfd van onze (voor)ouders en te leen van de mensen die na ons komen. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd, ook op financieel gebied. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten zijn creativiteit en innovatie nodig.

Publieke gerechtigheid

Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid. De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden. Ze moet rechtvaardig zijn en de overheid moet zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn.

De gemeente VIJFHEERENLANDEN is volgens het CDA:

***Een gemeente met hart voor de zaak
waar mensen omzien naar elkaar
waar iedereen meetelt en meedoet
waar we samen leven in vitale, leefbare dorpen en steden
waar het goed wonen en werken is
waar het verkeer veilig haar weg vindt
waar veel groen is
waar iedereen meedenkt en wordt gehoord
waar mensen, bedrijven en bestuur klaar zijn voor de toekomst!***

1. Een sterke samenleving

Het CDA kiest voor een sterke samenleving waarin iedereen kansen krijgt. Iedereen telt mee en werkt mee. Niet ik, maar wij staat centraal.

Een sterke samenleving zien we als een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is voor iedereen, waar de openbare ruimte veilig, aantrekkelijk en uitnodigend is en waar voorzieningen beschikbaar en toegankelijk zijn.

Voor de levendigheid en saamhorigheid zijn verenigingen en vrijwilligers essentieel in onze gemeente. Waardering en ondersteuning voor hen die zich belangeloos inzetten is nodig.

Wonen: ruim baan voor starters, eenpersoonshuishoudens, doorstromers en senioren

- Er zijn op dit moment te weinig geschikte woningen. In samenspraak met de bewoners dient er voor elke dorp of wijk een plan te komen waarin wordt aangegeven welke woningbouwbehoefte er is en waar de meest geschikte plekken daarvoor zijn.
- Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de kleine kernen (Everdingen, Hagestein, Hei- en Boeicop, Hoef en Haag, Kedichem, Leerbroek, Nieuwland, Oosterwijk en Zijderveld), de verzorgingskernen (Ameide/Tienhoven/Sluis, Lexmond, Schoonrewoerd en Meerkerk) en de grote kernen Leerdam en Vianen. Elke verzorgingskern heeft een verzorgende functie naar dorpen eromheen. Deze kernen hebben in ieder geval een huisarts, een brede school, een sportaccommodatie, een dorps huis of andere plek waar inwoners kunnen samenkomen en een adequaat winkelbestand op minimaal het huidige niveau.
- Daar waar nodig voert de gemeente een actieve grondpolitiek.
- In de toekomstige nieuwbouwplannen dient er voldoende ruimte vrij te zijn voor starters en éénpersoonshuishoudens om zich te kunnen vestigen in hun eigen dorp, kern of stad. Locaties die goed met het openbaar vervoer bereikbaar zijn of kunnen worden gemaakt, hebben de voorkeur.
- Wij willen meer variatie in het aanbod van woonvormen voor ouderen in de nabijheid van zorg. Hofjes, kleinschalige appartementencomplexen en kangoeroewoningen zijn een aantrekkelijk alternatief voor ouderen die wel op zichzelf willen blijven wonen, maar niet langer de zorg voor een heel huis willen hebben. Een zogenaamde Knarrenhof is een goed voorbeeld.
- We maken flexibele woonvormen mogelijk. Deze woonvormen kunnen ingezet worden voor starters, maar ook voor andere doelgroepen (bijv. stathouders, daklozen en eenpersoonshuishoudens).
- We omarmen particuliere wooninitiatieven. Nieuwe woonconcepten krijgen vrijheid en medewerking om te ontwikkelen. Dit draagt optimaal bij aan de diversiteit en het aantal woningen.
- De gemeente geeft bij de beoordeling van initiatieven niet alleen aan wat niet kan, maar geeft vooral aan wat wel kan en denkt mee.
- We willen bij nieuwbouwwoningen zo veel mogelijk voorrang voor inwoners van de desbetreffende kern.
- Bij nieuwe particulier koopwoningen geldt een bewoningsplicht voor de eerste 3 jaar.
- In de prestatieafspraken die gemaakt worden met de woningcorporaties is aandacht voor middenhuur.
- Het CDA vindt het belangrijk dat procedures voor aanvragen en initiatieven makkelijker en sneller opgepakt worden. Meer maatwerk te geven in plaats van afvinklijstjes, meer ruimte te geven aan bouwtechnische innovaties en minder angst voor precedënten.
- Het CDA wil dat planontwikkelingen meer vanuit een totaalvisie op de omgeving tot stand komen. Wij zien de gemeente als bewaker van integraliteit ende gemeente pakt deze rol in het kader van de uitvoering van de Omgevingswet.
- Het woonbeleid dient gericht te zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk.
- Het CDA wil onderzoeken of industrieterreinen en -gebouwen die tegen een woonwijk aan liggen of zijn aangebouwd te gebruiken zijn voor woningbouw (verbouwen naar appartementen).
- Het CDA pleit voor een wethouder voor volkshuisvesting en woningbouw en voor een speciale ambtelijke groep gericht op het versnellen van woningbouw. De doelstelling van deze groep is om voor elke kern woningbouw te realiseren in de komende 4 jaar, passend bij elke kern.
- De gemeente ontwikkelt op een proactieve manier plannen samen met (lokale /regionale) ontwikkelaars en woningcorporaties.

Ontmoeten

- Een ontmoetingsplaats als bijvoorbeeld een dorps huis kan een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van contacten tussen inwoners: daarom zoeken we actief naar goede ontmoetingsplekken en we faciliteren die waar nodig.
- We hebben wijkambassadeurs die zich richten op het stimuleren van ontmoetingen en samenwerkingen in wijken en dorpen waar mensen met verschillende achtergronden wonen.
- Een hangplek voor jongeren zoals in Lexmond is een succes. In onderling overleg met jongeren én omgeving wordt bekeken of er ook elders in de gemeente zulke plekken gewenst zijn en er ook kunnen komen.

- Wij ondersteunen de komst van minimarkten in nieuwe wijken als ontmoetingsplaats en als extra voorziening in de wijk.
- Voor het CDA is 'Winkel & Zo' in Everdingen een prachtig initiatief waar diverse activiteiten samen komen, mensen elkaar ontmoeten en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken. Wij ondersteunen dergelijke initiatieven van harte en willen bekijken of dat in andere kleine kernen ook mogelijk is.

Een veilige, schone en plezierige wijk!

- Wij zorgen dat buurten veilig zijn. Daarbij stimuleren we bewoners actief te zijn in de buurt en we verhogen de mogelijkheden voor bewoners om medeverantwoordelijkheid te dragen bijv. door wijk- en dorpsraden.
- Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Initiatieven zoals buurt WhatsAppgroepen en buurtouders die jongeren aanspreken, stimuleren we.
- Bij buurtruzies zetten wij samen met woningcorporaties in op buurtbemiddeling in plaats van escalatie en de gang naar de rechter.
- Veranderingen in de woonomgeving gaan de buurtbewoners aan. Wij vinden het daarom vanzelfsprekend dat bewoners worden betrokken.

Kwaliteit van de woonomgeving

- Wij investeren in een zichtbare vergroening van de woonomgeving. Parken, speelweides, volkstuinen en stadsnatuur vergroten de leefbaarheid en zijn van steeds groter belang voor afkoeling bij hitte of de opvang van regenwater bij extreme buien.
- Het CDA vindt dat openbare groenstroken beter kunnen worden benut. Deze houden de stad koel in de zomer, gaan wateroverlast tegen en zorgen voor versterking van de biodiversiteit. Hierbij denken we aan bloemrijk bermbeheer en toepassing van natuurlijke afscheidingen zoals houtwalen en hagen om een parkeerplaats. Elke huisadres ontvangt een zadenpakket om in een pot of de tuin te zaaien om bewustwording te creëren en om de biodiversiteit te stimuleren.
- Door als gemeente het groen ecologisch te onderhouden en chemische middelen slechts selectief in te zetten geven we het goede voorbeeld.
- De gemeente moet 'waterslim' worden zodat we de pieken in regenval en droogte beter aankunnen. Het CDA wil groene daken, het afkoppelen van hemelwater van het riool en energiebesparende maatregelen stimuleren. Europese en nationale subsidieregelingen moeten hiervoor meer worden ingezet.
- Ten aanzien van de plaatsing windmolens en zonnecollectoren op land vindt het CDA het essentieel dat er lokaal breed draagvlak is, voordat plannen worden uitgewerkt.
- Het is belangrijk dat de gemeente over het niveau van groenonderhoud communiceert met omwonenden. Wij willen bewoners meer inbreng geven over de inrichting van het groen in hun buurt. De gemeente faciliteert de bewoners waar nodig met materialen en kennis, en organiseert hiertoe een vast aanspreekpunt. Het huidige niveau van groenonderhoud vinden we niet voldoende, dit willen we verbeteren.
- De inrichting van de openbare ruimte mag niet het sluitstuk zijn van economische activiteiten in de omgeving. De zorg voor een aantrekkelijke, toegankelijke, gezonde en ook voor senioren veilige inpassing in de omgeving is een vast onderdeel van ontwikkelopgaven.
- Het CDA wil dat de onkruidbestrijding op de openbare weg en de trottoirs (verhardingen) tijdig geschiedt.
- Met de woningcorporaties worden – binnen het kader van de prestatieafspraken - afspraken gemaakt over het aanzien/onderhoud van de woonomgeving.
- De kwaliteit van de woonomgeving wordt voor een belangrijk deel bepaald door de mogelijkheden van recreatie voor de inwoners in hun nabije omgeving. Het CDA gaat zich inzetten voor een recreatiegebied waarin rondom een grote waterplas mogelijkheden komen voor dagrecreatie zoals zwemmen, spelen, fietsen, wandelen en genieten van de natuur.

Investeren in goede en veilige bereikbaarheid

- Goede bereikbaarheid stelt mensen in staat om te participeren in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. Het CDA wil zich inzetten voor de aanleg van randwegen (Nieuwland en Lexmond) om de bebouwde kernen te ontlasten van verkeer en de woonomgeving rustiger en veiliger te maken.
- Op korte afstanden is de fiets een aantrekkelijk, schoon en gezond vervoermiddel. Wij kiezen voor een veilig en fijnmazig fietsnetwerk met voldoende fietsparkeerplaatsen bij winkel- en stadscentra.
- Met de elektrische fiets neemt het bereik van de fiets als vervoermiddel toe. Vooral in het woon-werkverkeer leidt dit tot nieuwe kansen. Wij zetten in op de aanleg van veilige snelfietspaden tussen woon- en werkplekken.
- Het CDA wil prioriteit geven aan de verbetering van onveilige verkeerspunten, zodat de verkeersveiligheid wordt vergroot.
- Het CDA wil dat verkeersknooppunten, met name in schoolroutes, voor kinderen op de fiets en te voet overzichtelijk en veilig zijn. Op smalle landwegen waarvan veel fietsers en zwaar (landbouw)verkeer samen gebruik maken, dienen voorzieningen te worden getroffen zoals bijvoorbeeld grastegels of desnoods een fietspad.
- Wij willen structurele en continue aandacht voor te snel rijden in de bebouwde kom door middel van smileyboarden die binnen Vijfheerenlanden roulerend kunnen worden ingezet.

Goed openbaar vervoer

- Goede OV-voorzieningen zijn belangrijk. Goed en aantrekkelijk OV vermindert de afhankelijkheid van de auto, en kan in combinatie met nieuwe mobiliteitsconcepten zoals autodelen er zelfs toe leiden dat parkeerplekken worden teruggegeven aan de buurt (nieuwe speelplekken, of toevoegen van groen).
- Wij zetten ons in voor de realisering van regionale OV-knooppunten, met goede overstapmogelijkheden en bijbehorende voorzieningen (stalling fietsen, oplaadmogelijkheden elektrische fietsen, beschut overstappen).
- Het CDA wil dat de afschaling van het OV als gevolg van de Coronacrisis ongedaan wordt gemaakt, zodat de busverbindingen naar onder andere Ameide en Meerkerk, ook in de avonden, weer worden hersteld. Het CDA wil direct snel OV-busvervoer vanuit de verzorgingskernen Ameide, Lexmond en Meerkerk richting Utrecht en Gorinchem.
- Het CDA wil een inventarisatie per kern van de problemen met het OV en die in nauwe samenwerking met de Provincie oplossen.
- Met (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer willen wij nog beter inspelen op de vraag van de reiziger. Vraagafhankelijk vervoer kan een belangrijke aanvullende functie hebben in het voor- en natransport naar reguliere OV-verbindingen. Wij willen reizigers op aanvraag vanuit diverse locaties naar OV-haltes vervoeren. Wij stimuleren op dit gebied maatschappelijke initiatieven en innovaties op ICT-gebied.
- Er dient een onderzoek te komen naar de mogelijkheden van een directe treinverbinding naar Utrecht bijvoorbeeld via een lus bij Geldermalsen of langs de A27.
- Wij vinden dat mensen met een beperking zonder hinder gebruik moeten kunnen maken van het openbaar vervoer.
- Wij zullen ons inzetten voor voldoende veilige parkeerfaciliteiten voor fietsen bij drukke bushaltes.

Levendigheid en saamhorigheid: voor een sterk en vitaal verenigingsleven

- Wij maken ons sterk voor een vitaal verenigingsleven. Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Zij dienen door de gemeente ondersteund te worden.
- Het CDA wil voor verenigingen dat regels en vergunningen worden verminderd. Het is goed als ze voor hun plannen en ideeën de ruimte krijgen en zo mogelijk kan worden volstaan met algemene regels of met een melding.
- Benodigde vergunningen zijn voor verenigingen bij voorkeur doorlopend (zodat deze niet periodiek verlengd hoeven te worden).
- Verenigingsgebouwen, dorpshuizen, clubgebouwen en wijkgebouwen worden gecompenseerd voor de OZB.
- Daar waar voorzieningen onder druk staan worden deze bij voorkeur ingericht voor meerdere gebruikers. Zo kunnen voorzieningen langer behouden blijven. Scholen, zorginstellingen en verenigingen maken dan bijvoorbeeld gebruik van hetzelfde gebouw.
- Een groot aantal kerken en andere levensbeschouwelijke organisaties wil zich inzetten voor anderen die hulp of zorg nodig hebben. Een mooie ontwikkeling die wij willen faciliteren door partijen bij elkaar te brengen.

Onderwijs en kennis

- Het CDA wil in iedere kern een basisschool. Dit is belangrijk omdat deze een belangrijke samenbindende en sociale functie heeft.
- Het realiseren van Brede Scholen en de vorming van Integrale Kindcentra voor kinderen van 0 tot 12 jaar die de gehele dag open zijn en een breed pakket van onderwijs en opvang aanbieden, wordt gestimuleerd.
- Belangrijk is om bij kinderen met een mogelijke (taal)achterstand voorschoolse opvang te organiseren zodat kinderen met gelijke kansen kunnen starten.
- Wij willen laaggeletterdheid onder de inwoners van de gemeente Vijfheerenlanden naar beneden brengen.
- Wij passen onze communicatie richting laaggeletterden aan en we stimuleren initiatieven als taalcoaches vanuit openbare bibliotheken.
- De bibliotheek is een kennisvoorziening die niet alleen voor jongeren, maar voor iedereen zo toegankelijk mogelijk moet blijven. Wij zien de bibliotheek als ontmoetingsplek waar mensen van diverse achtergronden samenkomen om kennis op te doen en de kans krijgen al het moois te ontdekken dat literatuur, kunst en wetenschap ons te bieden hebben.

Kunst, cultuur en recreatie

- Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming en toegang heeft tot plekken waar kunst en cultuur tot leven komen. Daarom is het belangrijk dat er laagdrempelige voorzieningen voor de beoefening van (amateur)kunst zijn en dat deze voorzieningen financieel worden ondersteund door de gemeente.
- De gemeente faciliteert met cultuurcoaches de samenwerking van verenigingen en onderwijsinstellingen om een gevarieerd cultuuraanbod te verzorgen voor jong en oud.
- Wij zijn voorstander van het stimuleren van muziekonderwijs op de scholen i.s.m. muziekverenigingen.

- Het CDA wil ruimte geven aan ondernemers die willen investeren in kleinschalig verblijfstoerisme zoals campings (o.a. kamperen bij de boer), B&B en pensions. Het CDA wil geen permanente bewoning in recreatieparken.
- De agrarische sector is belangrijk in ons landschap. Veel toeristen waarderen het weidse agrarische landschap tussen de rivieren. Onze agrariërs moeten betrokken worden bij de ontwikkeling van toerisme en de kans krijgen om hier een rol in te spelen.

- In de promotie van de gemeente Vijfheerenlanden is de aandacht gevestigd op de belangrijke natuurwaarden langs de Lek, de Linge, de Diefdijk, de Zouweboezem, in Bolgerijen en langs de Huibert (deels beschermd door de Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000). En tevens de belangrijke cultuurhistorische elementen: de Oude- en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (Unesco werelderfgoed), kerkgebouwen, molens, de historische binnensteden van Vianen en Leerdam (met het Nationaal Glasmuseum en het Stedelijk Museum Vianen) en andere historische dorpskernen.

- Ook voor onze inwoners is recreatie in de eigen woonomgeving van belang. Er zijn voldoende fiets- en wandelpaden nodig.
- Wij willen instellingen die lijden onder de Coronacrisis gevolgen waar nodig financieel ondersteunen.
- Wij tonen respect voor onze waarden en ons cultureel, religieus, agrarisch en historisch erfgoed en festiviteiten van gemeenschappelijkheid.

2. Zorg voor elkaar, iedereen doet mee

Het CDA kiest voor een samenleving waar we met elkaar de verantwoordelijkheid dragen voor het land en de gemeente waarin we willen leven.

We hebben elkaar nodig. De zorg voor elkaar is het fundament onder onze samenleving. Zo lang we goed voor elkaar zorgen kunnen we iedere uitdaging aan. We dragen samen de verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige samenleving waarin iedereen meedoet en ieder mens telt. Het CDA zet in op samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid omdat we ervan overtuigd zijn dat dat meer perspectief en vertrouwen biedt dan een "ieder voor zich" maatschappij.

Zorg dichtbij

- Het CDA vindt dat in onze samenleving het gezin en de familie centraal staan. Zorg en ondersteuning moet zo dicht mogelijk bij de mensen georganiseerd worden. Daarbij wordt er gekeken naar het sociale netwerk bestaande uit mantelzorgers, familie, vrienden, burens, maar ook naar vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. Het CDA vindt het belangrijk dat binnen het gezin het gesprek tussen ouders en hun kinderen wordt gestimuleerd.
- Bij problemen in het gezin werken we aan 1 plan voor het gezin waarbij de coördinatie plaatsvindt door 1 regisseur voor het hele gezin, met aandacht voor juridische problemen, relationele problemen, ouderschapsproblemen, veiligheid en schuldenproblematiek.
- Wij kiezen voor minder marktwerking en meer samenwerken als basis voor de zorg.
- Op regionaal niveau werken we voor de zwaardere zorg samen met de buurgemeenten om samen te komen tot een volledig regionaal zorgaanbod.

Steun voor wie een ander helpt

- Mantelzorgers hebben het soms zwaar. Wij vergroten de mogelijkheden om af en toe op adem te komen door respijtzorg en dagopvang en maken de aanvraag daarvan eenvoudiger.
- Ook willen we meer aandacht voor jongeren die naast hun opleiding mantelzorg bieden.
- Het hele jaar door, maar zeker op de "Dag van de Mantelzorg" zetten wij mantelzorgers in het zonnetje.

Armoede, schulden en dakloosheid voorkomen

- Wij willen dat zo min mogelijk kinderen in armoede opgroeien. De komende periode willen we het aantal kinderen dat in armoede leeft structureel fors verlagen. We willen de gezinnen waar deze kinderen opgroeien meer maatwerk bieden en betere schuldregelingen.
- We willen de risicogroepen preventief bereiken om schulden in de toekomst te voorkomen.
- Wij willen uithuiszetting vanwege schulden voorkomen, zeker wanneer het om gezinnen met kinderen gaat. Wij willen dat de (schuld)hulpverleningstrajecten vroegtijdig en effectief worden ingezet.
- Het Actieplan Armoede en Schulden wordt uitgevoerd.
- Armoede brengt vaak eenzaamheid met zich mee omdat er geen geld is om iets te ondernemen. Er zijn veel regelingen, mogelijkheden en organisaties die zich inzetten voor het tegengaan van armoede en eenzaamheid. We zorgen voor meer bekendheid en betere toegankelijkheid van deze mogelijkheden.
- Ook arme gezinnen moeten mee kunnen doen in de (digitale) samenleving. Waar nodig draagt de gemeente bij in de kosten.
- We ondersteunen de voedselbanken structureel financieel in de huisvesting.

Jongeren moeten kansen krijgen

- We bieden hulp bij het zoeken van stageplaatsen voor jongeren. We willen daarom dat de samenwerking tussen regionale opleidingscentra en het bedrijfsleven verbetert om jongeren aan een stageplek te helpen en opleidingstrajecten te ontwikkelen voor de specifieke werkgelegenheid in onze regio.
- Jongeren ondersteunen we bij het inlopen van achterstanden, bijvoorbeeld door zomerscholen of extra begeleiding te faciliteren.
- Helaas is het niet meer vanzelfsprekend dat iedereen van huis uit meekrijgt dat je ook eens wat voor een ander kan doen. Daarnaast levert het onderwijs wel een belangrijke bijdrage aan het vormen van jonge mensen tot burgers van de gemeente Vijfheerenlanden. Om die reden zijn maatschappelijke stages erg belangrijk. Op deze manier leren jongeren wat het is om iets voor een ander te doen en rekening met elkaar te houden.
- Integrerende jongeren bevinden zich vaak in een lastige spagaat tussen hun eigen cultuur vanuit hun gezin en de Nederlandse samenleving. Opname in onze maatschappij via onderwijs, verenigingen, sport, maatschappelijke diensttijd, stage en werk is daarbij van groot belang.
- Een actieve deelname en houding van de jongeren zelf is daarbij nodig. Het project "Jongeren voor jongeren in VHL" is daarvan een goed voorbeeld en verdient navolging.

Jeugdhulp

- Om problemen in de toekomst te voorkomen is het belangrijk dat het jeugdbeleid goed en gedegen wordt georganiseerd en ouders waar nodig worden begeleid bij de opvoeding. Jongerenwerkers kennen de jongeren en werken preventief, zij hebben hierbij een belangrijke rol.
- Wij willen een duidelijke afbakening van wat jeugdzorg is en wat valt onder gewone opvoeding. Indien wenselijk zetten we daarbij preventief in op een maatje als opvoedingshulp.
- We maken meer samenwerking mogelijk tussen jeugdzorg en passend onderwijs.
- We maken duidelijke afspraken met jeugdzorgaanbieders, voeren adequate controle uit op de financiën en pakken zorgfraude aan. Ook maken we duidelijke afspraken met huisartsen en andere verwijzers.
- Wij willen af van ingewikkelde aanbestedingen en willen langdurige contracten binnen de jeugdhulp en de WMO.
- Wij willen dat kinderen met jeugdhulp het recht krijgen om iemand uit hun eigen omgeving te betrekken bij belangrijke zorgbesluiten. Deze steunfiguur is geen professional, maar een goede bekende, zoals een familielid, de buurman of de trainer van de voetbalclub. De zelfgekozen mentor is er niet om delen van de professionele hulp over te nemen, maar om daadwerkelijk en gelijkwaardig mee te beslissen over wat goed is voor het kind, het gezin en de situatie.
- We besteden vanzelfsprekend aandacht aan de continuïteit van zorg voor jongeren die 18 worden. We kijken daarbij samen met de jongere naar een goed overgangspunt naar andere vormen van zorg en andere financieringsbronnen.
- We hebben goed contact met de huisartsen en overleggen met hen over de mogelijkheid tot inzetten van praktijkondersteuners voor de jeugdhulp.
- Iedereen heeft recht op een veilig thuis. We zorgen dat het advies- en meldpunt Samen Veilig laagdrempelig bereikbaar is, met voldoende personeel dat goed opgeleid is. Een onveilige thuissituatie zorgt vaak voor meer problemen op korte en lange termijn. Hoe eerder een oplossing, hoe beter.

Iedereen moet mee kunnen doen

- Mensen met een beperking moeten volledig mee kunnen doen in de samenleving. We zoeken samen met hen hoe dit mogelijk is. We voeren het VN-verdrag Handicap zoveel mogelijk uit.
- We willen professionals in onze wijkteams die zelf aan de slag gaan met wat nodig is voor onze inwoners. Zij moeten zich meer gaan richten op voorkomen en preventie van (gezondheids)problemen.
- Sportvoorzieningen en openbare gebouwen moeten voor iedereen goed toegankelijk zijn. Waar mogelijk willen we dat mensen met en zonder beperking samen kunnen sporten en bewegen.
- Bij maatschappelijk belangrijke voorzieningen zorgen we voor voldoende gehandicaptenparkeerplaatsen.
- In de centra van onze stadjes, in en rond winkelcentra en verzorgingscentra willen wij looproutes voor ouderen en rolstoelvriendelijke verhardingen

Meer aandacht en zorg voor onze ouderen

- We zetten ons in om eenzaamheid onder onze inwoners, en met name ook bij ouderen, zoveel mogelijk tegen te gaan. In samenwerking met de scholen wordt een programma opgezet waarbij jongeren gekoppeld worden aan oudere inwoners en mensen met een beperking. Zo kunnen zij hen helpen om bijvoorbeeld om te gaan met een smartphone/tablet/telefoon, te skypen met vrienden en familie of om een social media-account aan te maken.
- Wij willen dat scholen, bedrijven (MKB) en verenigingen vaker een beroep doen op ouderen om als vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met jongere generaties.
- Vervoersmogelijkheden voor senioren en mensen met een beperking moeten binnen de gemeente op orde zijn.
- Bij het bouwen van woningen voor senioren hebben we extra aandacht voor de veiligheid van de leefomgeving en de bereikbaarheid van voorzieningen zoals een huisartsenpost en een apotheek.
- We faciliteren en zorgen voor snellere behandeling van aanvragen voor (pre-)mantelzorgwoningen en familiehuizen.
- Voor mensen in de laatste levensfase moet er goede zorg en ondersteuning zijn. We hebben een faciliterende rol voor de hospices in onze gemeente.
- Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Dit heeft een grote impact op hun gevoel van veiligheid. Wij geven meer voorlichting en willen dat de politie, banken en bedrijven extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes van ouderen.

Geestelijke gezondheidszorg

- We hebben extra aandacht voor de geestelijke gezondheidszorg door betere samenwerking tussen instellingen en maatschappelijke partners. Ook hebben we aandacht voor de samenwerking tussen de politie en de GGZ.
- Bewoners kunnen 24 uur per dag terecht bij een centraal telefoonnummer als zij zich zorgen maken over een buurtgenoot.

Inzetten op preventie: gezond leven, sporten en bewegen

- We zetten in op preventie, gezond eten en gezond leven, waarbij de gemeente, het zorgkantoor, zorgverleners, zorgverzekeraars en zorgorganisaties samenwerken.
- We betrekken sportverenigingen en buurtsportcoaches bij het preventiebeleid.
- Er moeten voldoende mogelijkheden zijn om buiten actief te kunnen zijn bij sport- en speelvoorzieningen. Wij vinden het belangrijk dat hierbij ook wordt geïnvesteerd in (speel)voorzieningen voor 12 tot 18-jarigen zoals skatebanen
- Elk kind moet kunnen sporten ondanks financiële problemen thuis. Stichting Leergeld speelt daarbij een rol in het kader van armoedebestrijding.
- We stimuleren gezond gedrag (gezonde leefstijl) door actieve beweegprogramma's en we zetten vroegtijdig preventieprogramma's in tegen roken, drugsgebruik en drankmisbruik.
- Ieder kind moet een zwemdiploma kunnen halen.
- Sportaccommodaties moeten goed bereikbaar en veilig zijn. We zetten sportaccommodaties multifunctioneel in.
- Wij willen een veilig sportklimaat. Daarbij bevorderen we het aanstellen van vertrouwenspersonen bij sportverenigingen.

Participatie en inburgering

- Statushouders moeten direct na verwerving van hun verblijfstatus in aanraking worden gebracht met mogelijkheden voor onderwijs, sport, verenigingsleven en vrijwilligerswerk, zodat ze mee kunnen doen en beter opgenomen worden in de maatschappij.
- Daarnaast is het belangrijk om specifiek de jongeren een perspectief te geven op een goede opleiding en een aansluitende stage om zo vroege uitsluiting en uitstroom te voorkomen.
- Vrouwelijke statushouders en oudkomers (inwoners zonder Nederlands paspoort die al relatief lang in Nederland wonen) hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. We willen dat, wanneer een partner werk vindt, de begeleidingstrajecten van de andere partner kunnen doorgaan.
- We willen een laagdrempelige toegang naar kwalitatief en transparant taalaanbod voor inburgeraars waarborgen en onprofessionele (malafide) taalbureaus uitsluiten.

Inclusiviteit en anti-discriminatie

- Wij willen dat de gemeente als werkgever werkt aan een inclusieve organisatie. Dit betekent bewustwording creëren bij de eigen medewerkers en werken aan inclusief beleid.
- Bij het uitzetten van vacatures zorgen we ervoor dat deze inclusief is. Sollicitanten met diverse (migratie)achtergronden of mensen met een mogelijke arbeidsbeperking moeten zich uitgenodigd voelen om te reageren op de vacature.
- Het voorkomen van discriminatie in iedere vorm blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt. We brengen onze gemeentelijke anti-discriminatievoorziening regelmatig onder de aandacht.
- Wij steunen van harte het regenboogakkoord.

3. Een eerlijke en duurzame economie

Wij maken serieus werk van een eerlijke en een duurzame economie. Een economie met ruimte voor lokaal ondernemerschap. Het is meer dan terecht dat de gemeente met lokale ondernemers gezamenlijk optrekt in de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid en scholing. Eerlijk ondernemerschap kenmerkt zich door bewust te zijn van de impact op de omgeving en door continuïteit op de langere termijn voorop te stellen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en sociaal ondernemerschap stimuleren we.

De verduurzamingsopgave is voor gemeenten een uitdaging op zowel fysiek als sociaal vlak. Het CDA wil de verduurzamingsopgave betaalbaar en behapbaar voor de inwoners uitvoeren. Met een groene en schone leefomgeving, investeringen in schone energie en vermindering van de CO₂-uitstoot dragen we bij aan de doelen van Parijs. Daarbij staan wij voor een eerlijke balans tussen de lokale lusten en lasten van het klimaatbeleid. We betrekken inwoners vooraf bij grote besluiten en bieden ruimere regelingen voor investeringen in isolatie en energiebesparing aan je eigen huis.

Lokaal ondernemerschap en lokale ondersteuning

- Voor het CDA is het belangrijk dat de gemeente met ondernemers afspraken maakt op basis van wederkerigheid (geven en nemen). Zo willen we dat met het bedrijfsleven, het onderwijs en andere organisaties afspraken gemaakt worden op het gebied van duurzaamheidsmaatregelen, investeringen in opleidingen ter bevordering van toekomstig personeel, het aanstellen van mensen met een beperking, het aantal stage- en leerplekken en investeringen in innovatie.
- We willen een ondernemersloket, dat wil zeggen één aanspreekpunt voor ondernemers dat verantwoordelijk is voor het traject van vergunningsaanvragen maar ook voor kansen en vragen. Een ondernemer hoeft dus niet meer te 'zoeken' naar de juiste ambtenaar bij het juiste loket.
- Voor betalingen door de gemeente aan ondernemers willen we dat betalen binnen dertig dagen de norm is.
- In het kader van het toekomstbestendig maken van de economie is flexibiliteit belangrijk. De ondernemer moet meer ruimte krijgen om te ondernemen. Dat kan door het schrappen, aanpassen of flexibiliseren van regels en meer ruimte voor experimenten in het op te stellen omgevingsplan.
- Wij willen dat onze bedrijventerreinen goed bereikbaar en veilig zijn. Een goede ontsluiting naar de snelweg en goede openbaar vervoersverbindingen dragen bij aan de toekomstbestendigheid van onze bedrijventerreinen.
- We willen inzetten op het herstructureren/revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen. De bedrijven dienen passend te zijn bij de huidige inrichting. We willen dat het gebruik van bestaande terreinen voor gaat op het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen (waaronder kantoorlocaties). Regionale afstemming tussen gemeenten over de omvang en de kwaliteit van bedrijventerreinen is hierbij belangrijk.
- Het CDA wil de mogelijkheid van de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen langs de A27 bij Meerkerk en Vianen benutten.
- Met het oog op de vestiging van gewenste bedrijven wordt een doelmatig uitgiftebeleid opgesteld. Grootschalige verdozing en vervuilende bedrijven worden als niet passend beschouwd. Uitbreiding van al gevestigde bedrijven en bedrijven die uit de kernen willen verplaatsen, krijgen daartoe de mogelijkheid.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen is ondernemen met oog voor mens, milieu en duurzaamheid. Steeds meer bedrijven geven daar invulling aan. Het is aan de gemeente Vijfheerenlanden om inwonersinitiatieven te koppelen aan deze bedrijven en zo een win-winsituatie te creëren zonder dat dit ten koste gaat van de economische vitaliteit.
- Parkeren in en rond de centra van Leerdam en Vianen is een evenwichtsoefening tussen de belangen van inwoners (lang parkeren en vergunningen), ondernemers (bereikbaarheid en kort parkeren) en horecaondernemers en hun terrassen. Het CDA pleit voor een gedifferentieerde aanpak waarbij de locatie bepalend is.

Minder leegstand in winkelstraten

- We willen dat de gemeente de regie pakt op thema's als leegstand, aantrekkelijke groene en schone openbare ruimte en veiligheid. Oplossingen worden in samenspraak met lokale ondernemers bedacht.
- We willen dat leegstaande winkels, bedrijfsgebouwen of overheids panden worden gebruikt om startende en kleine ondernemers te huisvesten, en dit samen met banken en lokale vastgoedeigenaren te realiseren.
- Ook wordt gekeken of leegstaande winkelpanden omgezet kunnen worden in woningen, waarbij we de winkelfunctie van het centrum willen behouden.
- We willen bekijken of een verhuispremie voor bedrijven helpt om het verplaatsen en concentreren van winkels aan te moedigen.
- We vinden dat er terughoudend omgegaan moet worden met het realiseren van detailhandel in het buitengebied van onze steden en dorpen. Dit om het leegzuigen van stads- en dorpscentra te voorkomen.

Werkgelegenheid

- Wij zetten in op duurzaam werk; tijdelijke arbeidsplaatsen moeten altijd perspectief bieden op een vervolg.
- Werken geeft mensen levensvreugde. Daarom zetten wij maximaal in op het voorkomen van werkloosheid. Mensen die in de bijstand zitten, helpen we met her- en omscholen.

Arbeidsmigranten

- De huisvesting van arbeidsmigranten moet menselijk en veilig zijn conform het SNF-keurmerk. Hier ligt een verantwoordelijkheid bij werkgevers en de uitzendbranche. We werken actief mee aan initiatieven om de veiligheid voor arbeidsmigranten te waarborgen.
- We gaan streng handhaven op het aantal arbeidsmigranten in eengezinswoningen.
- We willen huisvesting op het terrein van de werkgever in het buitengebied of op bedrijventerrein mogelijk maken. Tijdelijkheid en de mate van hinder zijn daarbij toetsingscriteria. Daarnaast onderzoeken we om kleinschalige concentraties van huisvesting buiten wijken en dorpen mogelijk te maken. Bij concrete mogelijkheden wordt de buurt/kern in een vroeg stadium geïnformeerd en geraadpleegd.

Landbouw

- We willen een vitale agrarische sector stimuleren, die zorgt voor voedselvoorziening, werkgelegenheid en het landschap. Wij staan open voor nieuwe in het gebied passende alternatieve verdienmodellen, die bijdragen aan een gezonde economische ontwikkeling van de agrarische sector.
- Belangrijk is de rol van de agrariër in het landschapsbeheer, de kennis van de grond, het water en de natuur in onze gemeente.
- We willen werken aan maatwerk, gericht op de eigen verantwoordelijkheid van agrariërs. Extra inspanning in ruimtelijke kwaliteit of energietransitie levert ruimte op om te ondernemen.
- We willen agrariërs stimuleren ook zorg te dragen voor natuurbeheer. Wij zien de agrariër als beheerder van ons typerende landschap.
- De agrariër moet de gelegenheid krijgen om via langjarige natuurbeheerovereenkomsten mee te werken aan de versterking van de biodiversiteit.
- De landbouwsector is een van de meest innovatieve sectoren van ons land en levert een grote bijdrage aan de mondiale voedselproductie. Onze boeren zijn ondernemers, rentmeesters en toptechnologen tegelijk. We moeten boeren meer als deel van onze leefomgeving zien.
- We creëren voldoende (ondernemers)ruimte voor boeren die circulair en natuurvriendelijk willen werken.

Klimaatdoelstellingen

- De gemeente realiseert meer stedelijk groen tegen hittestress. Daarbij zetten we ook in op meer biodiversiteit.
- Om hoosbuien te kunnen opvangen moet worden geïnvesteerd in extra waterbergingscapaciteit en het afkoppelen van hemelwater van het riool. Ook moet het vasthouden van regenwater op eigen terrein wordt gestimuleerd.
- Nauwe samenwerking met het Waterschap is nodig om onze gemeente te beschermen tegen het rivierwater.
- Voor elke boom die in de openbare ruimte wordt gekapt, ieder huis dat wordt gebouwd en ieder geboren kind, plaatst de gemeente een nieuwe boom.
- De mogelijkheden van wonen op het water worden onderzocht.

Betaalbaar, behapbaar en met draagvlak

- Het CDA is voor een verduurzamingsopgave die betaalbaar en behapbaar is voor inwoners. Inwoners en bedrijven zijn bereid de stap te zetten, zolang zij weten dat de lasten betaalbaar zijn, eerlijk worden verdeeld en dat zij -meer dan nu- vooraf worden betrokken bij belangrijke besluiten. Samenwerking is het sleutelwoord.
- Om gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren wil het CDA inzetten op een integrale benadering van vraagstukken met een maximaal draagvlak onder inwoners. Voor de inwoners willen wij dat de lusten en lasten van het klimaatbeleid daarbij zo eerlijk mogelijk worden verdeeld.
- De verduurzamingsopgave is voor het CDA een doorlopend proces waarin wij al doende leren. Om dit proces naar de toekomst toe effectief te organiseren zal tijd, geld en menskracht beschikbaar moeten komen. Als tijd, geld of menskracht ontbreekt kunnen gemeenten deze verantwoordelijke verduurzamingsopgave niet aan (de Raad voor het Openbaar Bestuur becijferde januari 2021 dat gemeenten jaarlijks € 600 miljoen tekortkomen!).

Energieopwekking en infrastructuur

- We zetten in op inwonersparticipatie bij grootschalig opwekken van energie. Dit begint met goed informeren en gebruik te maken van de lokale expertise. Kleinschalige lokale energiecoöperaties en lokale bedrijven worden hierbij actief betrokken.
- Het opwekken van energie door middel van zon en wind heeft grote invloed op ons landschap. Eerst zon op het dak, zowel bij woningen als (landbouw)bedrijven, scholen en overheidsgebouwen. Landbouwgronden en natuurgebieden worden zoveel mogelijk ontzien. De omwonenden moeten mee kunnen profiteren van de opbrengsten van de energieopwekking.

- Bovendien moet voor eventuele windmolens ter voorkoming van overlast en gezondheidsschade voldoende afstand tot woonbebouwing worden aangehouden. De gemeente dient als hoeder van de volksgezondheid voor de normering van bijvoorbeeld geluid- en trilling effecten zorgvuldig de zaken te beoordelen en af te wegen op basis van het voorzorgprincipe. Dit houdt in dat als een ingreep of een beleidsmaatregel ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan de samenleving of het milieu, de bewijslast ligt bij de voorstanders van de ingreep of de maatregel als er wetenschappelijk onduidelijkheid bestaat over de toekomstige schade.
- Er dient een goede balans te zijn tussen de mogelijkheden van energieopwekking (zon, wind) en het behoud van natuurwaarden. Regie op het landschap is daarbij van belang. De openheid van het landschap, bouw van nieuwe woningen en de energietransitie worden in samenhang bekeken.
- We kiezen voor meervoudige duurzaamheid. Onze schaarse grond wordt zoveel als mogelijk voor dubbel gebruik ingezet. We denken dan o.a. het overkappen van parkeerterreinen met zonnepanelen, de opwek van wind- en zonne-energie op dezelfde percelen en asbestdaken vervangen door een dak met zonnepanelen.
- Om ruimte te houden voor innovatie, om in te kunnen spelen op nieuwe inzichten en omdat het gewenst is maatregelen te blijven toetsen op kosteneffectiviteit en hun impact, willen wij dat de lokale duurzaamheidsdoelstellingen synchroon (gaan) lopen met het klimaatakkoord.
- In 2050 moeten de woningen in de gemeente van het aardgas af. Dit is een hele opgave. Voordat tot uitvoering wordt overgegaan wil het CDA dat zorgvuldige afwegingen worden gemaakt voor onze inwoners. Zo moet bekend zijn welke (regionale) warmtebronnen als 'schoon' alternatief ingezet worden, op welke plekken en tegen welke prijs voor onze inwoners.
- Het CDA wil proeftuinen starten om ondernemers, woningcorporaties en initiatieven uit de samenleving te laten experimenteren met duurzame projecten zoals energiepositief bouwen en energie- en warmteopwekprojecten.

Circulaire economie

- Het CDA wil dat de lokale overheid helpt door bewustwording en verbinding te zoeken tussen bedrijven, organisaties en lokale initiatieven die met circulaire economie bezig zijn.
- De ruil- en deeleconomie groeit, cofinanciering en crowdfunding nemen toe. De lokale overheid steunt deze initiatieven.
- Wij willen kortere ketens van het land naar het bord. Wat je van dichtbij haalt is verser, lekkerder en vaak minder belastend voor het milieu. Daarom stimuleren wij lokale coöperaties van boeren, winkeliers en consumenten om regionale producten op de markt te brengen en zo bij te dragen aan een sterke lokale en circulaire economie.
- Het CDA wil demontage en hergebruik van materialen stimuleren en sloop verminderen. Door circulair bouwen en het werken met uitneembare onderdelen aan te moedigen slaan we drie vliegen in één klap. We maken woningen van duurzaam materiaal, die relatief snel kunnen worden gebouwd/gedemonteerd, en die geschikt zijn voor alle levensfasen.

Duurzaamheid faciliteren

- In de verduurzamingsopgave heeft de gemeente een voorbeeldfunctie. Wij zetten in op de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed (scholen, buurthuizen, verenigingsgebouwen en cultureel erfgoed).
- Nieuwe scholen worden (bijna) energieneutraal gebouwd. Voor bestaand onroerend goed wordt in beeld gebracht welke duurzaamheidsinvesteringen noodzakelijk zijn.
- Wij kiezen voor een gemeente die duurzaamheidsinitiatieven faciliteert. Met een gemeentelijke stimuleringslening wordt het voor alle inwoners en verenigingen eenvoudiger om energiekosten te verlagen en een bijdrage te leveren aan verduurzaming. Kleinschalige lokale energiecoöperaties vervullen een belangrijke plek in de verduurzamingsopgave.
- Veel inwoners willen een persoonlijke bijdrage leveren aan verduurzaming en weten niet altijd hoe dat kan. Bij een energieloket kunnen inwoners, sportverenigingen, bedrijven en instellingen terecht voor vragen en ondersteuning.
- Bij de nieuwbouw van woonwijken wordt duurzaam, klimaatneutraal, gezond en meer groen de norm. We bevorderen mogelijkheden voor de opvang en het hergebruik van regenwater.

Duurzaam inkopen

- We willen dat duurzaam inkopen de norm is. Zo willen we dat opdrachtnemers bij overheidsopdrachten gestimuleerd worden om zich in te zetten voor extra werk- of stageplekken, bijvoorbeeld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- De gemeente heeft zelf een belangrijke voorbeeldfunctie als het gaat om duurzaam inkoopbeleid. Door werkzaamheden in bijvoorbeeld catering, productiewerk en (groen) onderhoud te beleggen bij deze groepen bieden we elkaar de kans om een mooie invulling te geven aan maatschappelijke behoeften.
- Een belangrijke voorwaarde voor duurzaamheid is nabijheid. In het inkoopbeleid willen we stimuleren dat voldoende kans wordt gegeven aan lokale en regionale ondernemers.
- In het inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt standaard een milieuparagraaf opgenomen. Bij elke investering wordt in de kosten-batenanalyse de milieubelasting meegenomen. Hergebruik en recycling wordt gestimuleerd.

Afvalbeleid

- Nederland is op weg naar een meer circulaire economie, waarin hergebruik van producten op termijn de norm is. Wij kiezen voor een gemeente die de afvalinzameling organiseert, en bewoners, ondernemers en organisaties prikkelt en met goed voorbeeldgedrag inspireert om de hoeveelheid restafval terug te dringen.
- Het CDA wil dat de gemeente helpt door bewustwording en verbinding te zoeken tussen bedrijven, organisaties en lokale initiatieven die met circulaire economie bezig zijn.
- Wij kiezen voor een afvalbeleid, waarin hergebruik van materialen als glas, papier, plastics, elektrische apparaten en textiel voorop staat.
- Wij zijn niet voor het betalen per zak (het zogenaamde Diftar).
- Wij willen op drukke plaatsen meer vuilnisbakken.
- De gemeente stimuleert dat kringloopwinkels een belangrijke bijdrage leveren aan de verwerking van lokale afvalstromen. Ook kunnen zij helpen om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt uit hun isolement te halen en te leren weer de regie over hun eigen leven op te pakken.

4. Een dienstbare en beschermende overheid

De samenleving staat voor ons centraal. De gemeentelijke overheid is dienstbaar aan de samenleving en is er voor inwoners en ondernemers.

De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn. En, de overheid moet zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn.

De gemeentelijke organisatie moet duidelijk, transparant en slagvaardig zijn. Inwoners en ondernemers behoren actieve medewerking en goede, tijdige en begrijpelijke informatie te krijgen.

De integraliteit is de basis bij beleid en uitdagingen. Inwoners en ondernemers moeten echt kunnen meedenken, meepraten en meebeslissen in het gehele proces. Hierbij is het ook belangrijk om inwoners en ondernemers regelmatig een terugkoppeling te geven. Om bepaalde zaken gerealiseerd te krijgen, moet er goed onderhandeld worden met hogere overheden. We hebben korte lijnen met de provinciale en landelijke CDA-fractie, we kunnen zaken snel aankarten, aanpakken en doorpakken.

Samenleving aan zet

- Participatie moet echte participatie zijn, inwoners moeten mee kunnen denken over oplossingen in hun directe omgeving of inbreng kunnen leveren aan beleidsnota's. De gemeente is er immers voor haar inwoners. De gemeente legt de wijze van inbreng door de inwoners vooraf vast in een document (startdocument) zodat voor de inwoners duidelijk is wat de bedoeling is en wat er gebeurt met hun inbreng.
- Om het draagvlak in de samenleving voor ingrijpende besluiten te vergroten (bijvoorbeeld op gebied van duurzaamheid, mobiliteit en begroting), starten wij een proef met een lokaal burgerberaad. In zo'n beraad worden inwoners bij loting aangewezen om in het voortraject de politiek te adviseren. We willen ontdekken hoe dit ondersteunend kan zijn in de beeldvorming van de politiek. De definitieve besluitvorming ligt bij de gemeenteraad.
- Wij willen dat de gemeente de lokale kennis benut door expertpanels in te zetten rondom specifieke onderwerpen. In onze gemeente wonen veel mensen die kennis hebben van specifieke onderwerpen die in de gemeente spelen. Bijvoorbeeld omdat zij werken rondom de energietransitie, Omgevingswet of binnen het sociaal domein. Mensen geven aan dat ze hun professionele kennis vrijwillig in willen zetten voor hun eigen leefomgeving.
- Het CDA wil dat dienstverlening dicht bij de inwoners en ondernemers wordt aangeboden zoals bijvoorbeeld in bibliotheken of dorpshuizen en waar mogelijk digitaal. Tenzij de situatie om maatwerk vraagt bijvoorbeeld in de zorg (sociaal domein) waar vaak kennis van de specifieke situatie vereist is om goede diensten te verlenen.
- Initiatief uit de samenleving voorrang geven moet normaal worden. De gemeente hoeft niet alles zelf te doen. Bij zoveel mogelijk projecten moet de gemeentelijke organisatie zich afvragen of zij zelf aan de slag gaan of dat ideeën van de inwoners uitgevoerd kunnen worden.
- Het budget voor inwonersinitiatieven van 1 miljoen euro per jaar dient in stand gehouden te worden. Het benutten van het budget wordt gestimuleerd.
- Wij willen dat in de planningsfase (vroege fase) overleg plaatsvindt met omwonenden en er gelegenheid is om mee te denken. Dit doen we om goede ideeën te verzamelen en zodat bezwaarprocedures minder nodig zijn.
- We besteden op basisscholen en op de middelbare scholen meer aandacht aan de gemeentelijke politiek en de ruimte van participatie en betrokkenheid van jongeren.
- We organiseren samen met scholen, verenigingen en de jongerenraad Vijfheerenlanden de "Week van de Democratie". In de "Week van de Democratie" worden diverse actuele thema's besproken waarin de jongeren aan zet zijn. Ook wordt er door bezoeken meer verbinding tussen de jongeren en politiek gemaakt. Onze jeugd weet als geen ander hoe zaken anders aangepakt moeten worden.
- Het CDA wil dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om optimaal gebruik te maken van alle digitale diensten. Een glasvezelnetwerk biedt hiervoor een goede basis.

Right to Challenge

- Wij willen dat inwoners en verenigingen het recht krijgen (Right to Challenge) om de uitvoering van een collectieve voorziening van de overheid over te nemen (tegen minder of gelijke kosten). Dit kan om van alles gaan: van onderhoud van groen om het huis, het beheer van sportvelden door de club tot de zorg voor ouderen.

Veiligheid

- Mensen moeten zich thuis, beschermd en geborgen voelen. Een veilige gemeente vraagt om stevige maatregelen. Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving, zoals geweld en woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte.

- We waarderen de rol van de wijkagent in onze wijken en dorpen. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig en benaderbaar zijn in de buurt.
- Voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte spelen de BOA's een belangrijke rol. Met name de preventieve werking van hun aanwezigheid verhoogt de veiligheid en het CDA pleit dan ook voor een steviger inzet van BOA's.
- Ondernijning is criminaliteit die de bovenwereld met de onderwereld vermengt en dat tast onze rechtsstaat aan. Dat moeten we stoppen. Wij willen dat de gemeente samen met politie, belastingdienst en andere organisaties optrekt om ondernijning tegen te gaan.
- Wij willen een actieve opsporing en vervolging van drugskoeriers/straathandel.
- Wij willen een nul-beleid voeren als het gaat om coffeeshops in onze gemeente.
- Wij willen dat inwoners signalen van ondernijning anoniem kunnen melden. Wij willen dat onze inwoners voorlichting krijgen over ondernijning, concrete voorbeelden en waar ze signalen anoniem kunnen melden.
- Wij willen dat (mobiel) cameratoezicht een mogelijkheid is om in te zetten op plekken met langdurige ernstige overlast of onveilige situaties. Cameratoezicht werkt preventief, draagt bij aan de veiligheidsbeleving en ondersteunt de opsporing van daders.
- De nieuwe maatregelen en de daarbij horende beperkingen voor de vrijwilligers van de brandweer vormen een aanzienlijke uitdaging. Wij willen voorkomen dat er een "tweederangs brandweer" ontstaat. Wij willen dat het Brandweer Vrijwilligerswerk op een volwaardige manier kan blijven bestaan.
- Het CDA vraagt ook om aandacht voor veiligheid achter de voordeur! De gemeenten zijn de regisseur van de aanpak van deze problematiek en moeten inzetten op vroege signalering en snelle inzet van professionele hulp.

Dienstverlening

- De gemeentelijke organisatie dient klantgericht, slagvaardig en transparant te zijn.
- We willen dat er in de gemeente minimaal 3 servicepunten zijn waar de inwoners terecht kunnen voor de dagelijkse dienstverlening (zoals bijvoorbeeld rijbewijs en paspoort).
- We willen dat elk servicepunt minimaal 2 dagen en 1 avond open is
- Bij ieder servicepunt moet er minimaal 1 uur per week vrije inloop zijn, zodat ook inwoners die moeite hebben met het maken van digitale afspraken er terecht kunnen.
- De gemeente communiceert op maat. Dat wil zeggen dat inwoners over wijzigingen in hun omgeving rechtstreeks worden geïnformeerd. Alhoewel de digitale snelweg steeds belangrijker wordt, is dit niet de enige weg.
- De gemeente communiceert tijdig op verzoeken en aanvragen. En als dat niet lukt, worden de inwoners op de hoogte gehouden van de voortgang van hun verzoek of vraag.

Cultureel erfgoed

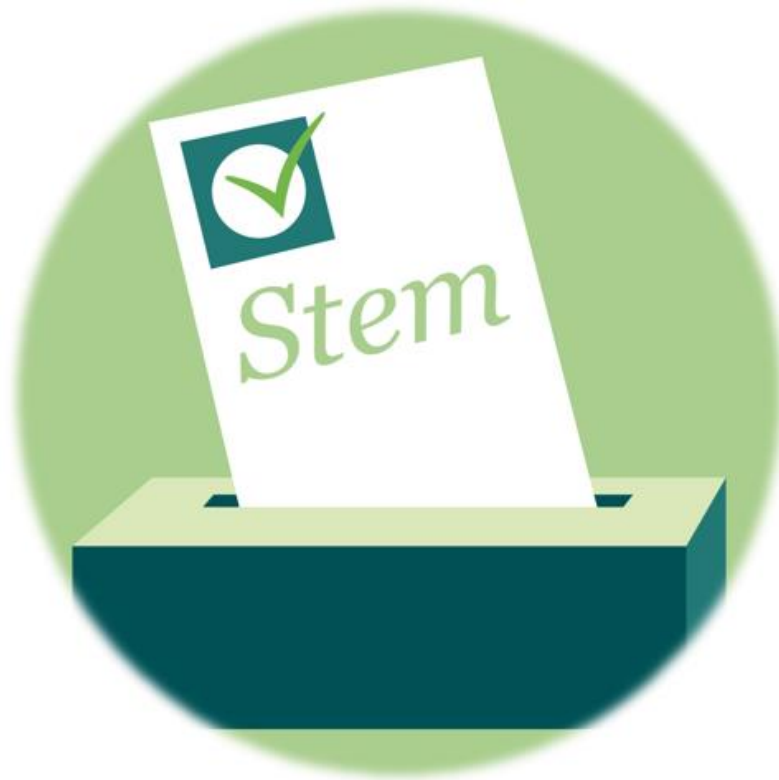
- Bij de naamgeving van straten en nieuwbouwwijken worden historisch correcte namen gebruikt.
- Wij willen dat er een toekomstvisie komt van ons cultureel en religieus erfgoed. Om ons erfgoed voor de komende generaties bewaard en toegankelijk te houden willen we hiermee het keuzeprocess van de eigenaars stimuleren en ondersteunen.
- We investeren in het behoud van onze betekenisvolle en beeldbepalende monumenten. Behalve grotere restauraties ondersteunt de gemeente ook kleiner maar even waardevol cultuurhistorisch erfgoed, bijvoorbeeld door het verstrekken van kleine kredieten aan particulieren.
- Het CDA vindt het belangrijk dat historische terreinen zoals de kasteelterreinen in Hagestein, Vianen en Ter Leede (bij Leerdam) blijven bewaard en worden ingericht met behoud van hun historische waarde

Gezonde gemeentefinanciën

- Onze uitgangspunten voor het financieel beleid zijn gebaseerd op goed rentmeesterschap: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.
- De gemeente Vijfheerenlanden dient een solide financiële basis te hebben. Daarbij zijn financiële risico's inzichtelijk en in voldoende mate afgedekt.
- In verband met de kwetsbare financiële positie van de gemeente is het zaak om de solvabiliteit te verbeteren.
- Het uitgangspunt is soberheid. We rekenen onszelf niet rijk met geld van elkaar en van toekomstige generaties. Maar soberheid betekent niet dat we niets meer kunnen in Vijfheerenlanden. We willen investeren in de toekomst.
- Wij willen in principe dat de gemeente alleen de Rijksinkomsten inzet voor taken die we van de Rijksoverheid krijgen. Wij willen niet dat we onze zorgplichttaken voor onze inwoners verwaarlozen door investeringen in andere landelijke doelstellingen zonder adequate financiën vanuit het Rijk.
- Wij vinden de functie van de rekenkamer in de gemeente belangrijk. De rekenkamer moet in staat zijn om te bepalen of het gemeenschapsgeld zorgvuldig en doelmatig is uitgegeven.
- De gemeente moet er zijn met raad, daad en waar mogelijk met financiële ondersteuning wanneer kernen, wijken en groeperingen met initiatieven komen, die de leefbaarheid en de sociale cohesie bevorderen. Het budget inwonersinitiatieven blijft in stand.
- De gemeente moet er dan met haar kennis en kunde zijn om mensen met elkaar te verbinden, waar mogelijk om deze kennis over te dragen en om een faciliterende rol te spelen.

- Het CDA wil de lasten voor inwoners en ondernemers bij voorkeur niet laten stijgen tenzij deze stijging kan worden onderbouwd door een beleidskeuze of een investering die ten goede komt aan de inwoners van Vijfheerenlanden. Hierbij wordt rekening gehouden met ouderen met een minimuminkomen en een hoge waarde van de grondslag van de belasting.
- De gemeente heeft een duurzaam meerjarig begrotingsevenwicht, waarbij structurele lasten worden gedekt door structurele middelen.
- De weerstandscapaciteit geeft weer of de gemeente in staat is de gevolgen van de financiële risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het CDA vindt dat de gemeente een voldoende weerstandsvermogen moet bewaken en handhaven.

CDA